

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Факультет журналістики

Кафедра міжнародної журналістики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
та міжнародної діяльності

Наталія ВІННІКОВА

«*Ві*» *Вересня* 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-
КОМУНІКАЦІЙНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Змістовий модуль

Актуальні проблеми журналістики

для аспірантів

спеціальності: 061 Журналістика

освітнього рівня: третього (освітньо-наукового)

освітньої програми: «Журналістика»

Київ – 2025

Розробник:

Жугай Віталій Йосипович, кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжнародної журналістики

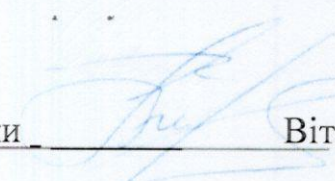
Семенюк Олег Анатолійович, професор кафедри міжнародної журналістики, доктор філологічних наук, професор

Викладачі:

Семенюк Олег Анатолійович, професор кафедри міжнародної журналістики, доктор філологічних наук, професор

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародної журналістики

Протокол від 27 серпня 2025 року № 1

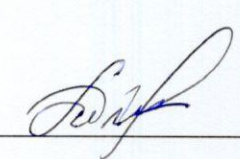
Завідувач кафедри міжнародної журналістики Віталій ТЕРЕЩУК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Журналістика»

Гарант освітньо-наукової програми Олег СЕМЕНЮК

Робочу програму перевірено

01 вересня 2025 р.

Завідувач докторантури, аспірантури Ілона ТРИГУБ

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__20__ р., протокол № __

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Актуальні проблеми журналістики	
Вид дисципліни	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	2 / 60
Рік навчання	2
Семестр	4
Кількість змістових модулів за розподілом	2
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, в тому числі:	
<i>Аудиторні</i>	16
<i>Модульний контроль</i>	4
<i>Самостійна робота</i>	40
Форма семестрового контролю	Залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Актуальні проблеми журналістики» покликана посприяти аспірантам в узагальненні набутих теоретичних знань, використанні результатів проведених наукових досліджень для поглибленого розуміння сучасних викликів, які постають перед медіа та журналістами, усвідомлення взаємозалежності медіа та суспільства у глобалізованому цифровізованому світі, впливів економіки, політики на комунікаційні процеси, а також заохочення молодих науковців до розробки концепцій вирішення актуальних проблем сучасних медіа та журналістів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні засади та практичні аспекти вирішення актуальних проблем журналістики.

Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми журналістики» є формування у аспірантів системних знань про сучасний стан медіа, відслідковування тенденцій розвитку сучасних медіа у синергії з іншими галузями, усвідомлення викликів та проблем, готовності розробляти ефективні алгоритми вирішення проблем.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Актуальні проблеми журналістики»:

- засвоєння аспірантами особливостей вивчення media problem solving method;
- ознайомлення з напрацюваннями щодо вирішення актуальних проблем журналістики у сучасному світі;
- дослідження особливостей вирішення актуальних проблем журналістики в Україні;
- підвищення ефективності медіа в сучасному розвитку держав;
- аналіз взаємозв'язку медіа та інших ключових галузей країн світу;
- виявлення особливостей впливу цифрових технологій на трансформацію медіа.

Впродовж вивчення дисципліни, здобувачі отримують такі **компетентності**:

загальні:

- **ЗК 1** Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотримання принципів професійної етики та академічної доброчесності; реалізація власного аксіологічного та наукового потенціалу.
- **ЗК 2** Здатність до розуміння сучасної методології освіти; застосовування методів наукового пізнання; проведення науково-дослідної діяльності; розробка й управління науково-дослідницькими проєктами на засадах лідерства; методологічно та технологічно грамотне здійснення наукового дослідження; інтерпретація його результатів; ефективне висвітлення, поширення знань щодо наукових досліджень та інновацій.
- **ЗК 4** Здатність мотивувати, налагоджувати й підтримувати активну та конструктивну комунікацію з різними цільовими групами.

спеціальні (фахові):

- **СК 1** Здатність застосовувати методологічні знання в галузі соціально-комунікаційної науково-дослідної діяльності на межі предметних галузей; ставити та розв'язувати задачі дослідницького характеру; досягати наукових результатів, які створюють нові знання, зокрема у міждисциплінарних напрямках.
- **СК 4** Здатність аналізувати медійні явища з погляду фундаментальних галузевих принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

У результаті вивчення навчальної дисципліни **здобувач повинен**

знати:

- особливості розвитку концепцій підвищення ефективності діяльності медіа;
- міжгалузеві взаємовпливи між медіа та іншими сферами у сучасному світі;
- специфіку вирішення актуальних проблем журналістики на основі кейсів;
- наслідки впливу цифрових технологій на функціонування медіа;
- інструменти дослідження трендів щодо вирішення актуальних проблем журналістики.

уміти:

- визначати пріоритети для подолання проблем журналістики;
- досліджувати чинники, що визначають ефективність концепцій подолання криз, проблем;
- розуміти та пояснити як формується взаємодія медіа з іншими галузями і яким чином та на що впливає;
- проаналізувати особливості проблематики журналістики в Україні в контексті світової журналістики;
- розуміти вплив рівня економічного розвитку країни та її демократичності на спектр та глибину проблем журналістики;
- застосовувати на практиці знання для розробки ефективних методів вирішення актуальних проблем журналістики.

У процесі вивчення дисципліни формуються такі **програмні результати навчання:**

- **РН 1** Критично мислити, розумітися та демонструвати цілісне наукове знання в галузі соціально-комунікаційної діяльності, використовувати набутий особистісно-професійний досвід для вирішення наукових та фахових завдань; аналізувати міждисциплінарні явища і процеси; реалізувати власний аксіологічний та науковий потенціал.
- **РН 2** Застосовувати методи наукового пізнання, проводити науково-дослідну діяльність, розробляти та впроваджувати дослідницькі проєкти, здійснювати наукове дослідження й інтерпретувати його результати, ефективно висвітлювати, поширювати знання щодо наукових досліджень.
- **РН 9** Працювати з науковими та медіатекстами, виявляти та формувати нові ідеї та актуальні наукові проблеми, здійснювати проєктування наукової

роботи, визначити проблематику, гіпотезу, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, скласти план дослідження.

- **РН 10** Вибудовувати алгоритм наукового дослідження у галузі соціальних комунікацій та дотичних міждисциплінарних напрямів, застосовувати методологічні принципи медіадослідження, використовувати теоретичні та емпіричні методи наукового дослідження, визначати порядок проведення дослідження та його оприлюднення.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма

№ з/п	Назва змістових модулів, тем	Усь ого	Розподіл годин між видами робіт					
			Аудиторна					Самостійна
			Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1 Проблеми журналістики цифрової епохи								
1-1	Глобальні проблеми журналістики у сучасному світі	14	2	2				10
1-2	Технічний прогрес та перспективи вирішення проблем, що постають перед медіа	14	2	2				10
	Модульний контроль	2						
	Разом	30	4	4				20
Змістовий модуль 2 Сучасна журналістика та аудиторія								
2-1	Забезпечення потреб аудиторії у інфотейнменті та інші спеціалізовані методи боротьби за аудиторію	4	2	2				10
2-2	Проблема довіри аудиторії	4	2	2				10
	Модульний контроль	2						
	Разом	30	4	4				20
	УСЬОГО	60	8	8			4	40

Заочна форма

№ з/п	Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
			Аудиторна					Самостійна
			Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1 Проблеми журналістики цифрової епохи								
1-1	Глобальні проблеми журналістики у сучасному світі	16	2	2				12
1-2	Технічний прогрес та перспективи вирішення проблем, що постають перед медіа	16	2	2				12
	Модульний контроль	2						
	Разом	34	4	4				24
Змістовий модуль 2 Сучасна журналістика та аудиторія								
2-1	Забезпечення потреб аудиторії у інфотейнменті та інші спеціалізовані методи боротьби за аудиторію	16	2	2				12
2-2	Проблема довіри аудиторії	16	2	2				12
	Модульний контроль	2						
	Разом	32	4	4				20
	УСЬОГО	66	8	8			4	44

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1

Проблеми журналістики цифрової епохи

Тема 1-1. Глобальні проблеми журналістики у сучасному світі

Поняття «актуальні проблеми журналістики. Аналіз наукових робіт щодо проблем журналістики. Аналіз медійних публікацій про проблеми журналістики. Наймасштабніші проблеми сучасної журналістики.

Вплив геополітики, історії, економіки та технічного прогресу на стан журналістики у світі. Стратегії дослідження медіа. Типи проблематики. Вплив медіа на інші галузі.

Рекомендовані джерела: основні – 1,2,3,4, додаткові – 2,4,6,10.

Тема 1-2. Технічний прогрес та перспективи вирішення проблем, що постають перед медіа

Впровадження ШІ у роботу редакцій. Приклади застосування. Плюси та мінуси впровадження. Загрози втрати роботи для журналістів. ШІ та авторське право. Прогнози тенденцій застосування ШІ у журналістиці.

Еволюція журналістської освіти. Гармонізація «ремісництва» та універсальних знань у журналістиці. Багатопрофільність сучасного журналіста. Можливості підвищення кваліфікації журналістів.

Рекомендовані джерела: основні – 4,5,7, додаткові – 1,3,7,8,13.

Змістовий модуль 2

Сучасна журналістика та аудиторія

Тема 2-1. Забезпечення потреб аудиторії у інфотейнменті та інші спеціалізовані методи здобуття лояльності аудиторії

Традиційні медіа у цифрову епоху. Кросмедійні підходи до адаптації традиційних медіа до технологічних викликів та до змінених очікувань споживачів медійного контенту. Порівняльний аналіз адаптації традиційних медіа до вимог часу в різних країнах.

Взаємодія медіа з сучасними аудиторіями на прикладі видань HuffPot, ViseNews. Кейси боротьби за інтерес аудиторії до контенту медіа. Вплив медіа на формування спотвчих потреб щодо інтелектуального творчого «продукту».

Рекомендовані джерела: основні – 4,6,7 додаткові – 6,10,11,12.

Тема 2-2. Проблема довіри аудиторії

«Трампізація» взаємин між медіа та аудиторією. Дискредитація преси російськими пропагандистами. Руандійський кейс. Кейс М'янми.

Приклади ведення інформаційних воєн із застосуванням медіа. Медіа і журналістська етика. Медіа та міжнародне гуманітарне право. Кейс «Кембрідж аналітики», кейс виборів у США 2020 року.

Рекомендовані джерела: основні – 1,3,5,6, додаткові – 4,5,9,11,13.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Навчальні досягнення аспірантів із дисципліни «Актуальні проблеми журналістики» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип коопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності аспірантів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної картки, де зазначено види контролю й принципи їх оцінювання. Систему переведення рейтингових балів у національну та європейську (ECTS) шкалу подано у таблицях.

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспіранта

№	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1.	Відвідування лекцій	1	2	2	2	2
2.	Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2
3.	Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	20
4.	Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10
5.	Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом			-	59	-	59
Максимальна кількість балів: 118						
Розрахунок коефіцієнта: $118 / 100 = 1,18$						

6.2. Завдання для самостійної роботи

№ теми	Завдання	К-ть годин	Бали
Модуль 1		20	10
1-1	Підготовка доповіді-презентації, у якій потрібно продемонструвати розуміння найбільш актуальних проблем журналістики.	10	5
1-2	Підготовка доповіді-презентації про особливості очікувань сучасної медійної аудиторії від медіапродусентів.	10	5
Модуль 2		20	10
2-1	Підготувати реферат про найгучніші випадки прориву довіри до медіа (Трамп, Кембридж аналітика, «фабрика тролів прігожина», путінська пропаганда.	10	5
2-2	Визначити 10 ключових трендів технологічного прогресу у медіа. Зробити SWOT-аналіз використання ІІІ в журналістиці.	10	5

Критерії оцінювання самостійних робіт:

- Аналітичність – 1 бал
- Висловлення власної думки – 1 бал
- Творчий підхід до виконання – 1 бал
- Відсутність плагіату при перевірці – 1 бал
- Посилання на використані джерела – 1 бал

Сума: 5 балів

6.3. Форма проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється у вигляді тестування. Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу становить 25 балів.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення семестрового контролю — залік.

У процесі оцінювання навчальних досягнень **студентів** застосовуються такі методи:

- Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування, підсумкове письмове тестування, реферат.
- Комп'ютерного контролю:* тестові програми.
- Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних та індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних та індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

7.5 Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного проходження – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним проходженням – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного проходження.

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ

Разом 60 год.: лекції — 8 год., семінарські заняття — 8 год., самостійна робота — 40 год., модульний контроль — 4 год.

Тиждень	I–II	III–IV	V–VI	VII–VIII
Модулі (назви, бали)	Змістовий модуль 1. Проблеми журналістики цифрової епохи (59 балів)		Змістовий модуль 2. Сучасна журналістика та аудиторія (59 балів)	
Теми	1-1	1-2	2-1	2-2
Теми лекцій	Глобальні проблеми журналістики у сучасному світі (1 бал)	Технічний прогрес та перспективи вирішення проблем, що постають перед медіа (1 бал)	Забезпечення потреб аудиторії у інфотейнменті та інші спеціалізовані методи боротьби за аудиторію (1 бал)	Проблема довіри аудиторії (1 бал)
Теми семінарських занять	Глобальні проблеми журналістики у сучасному світі (11 балів)	Технічний прогрес та перспективи вирішення проблем, що постають перед медіа (11балів)	Забезпечення потреб аудиторії у інфотейнменті та інші спеціалізовані методи боротьби за аудиторію (11 балів)	Проблема довіри аудиторії (11 балів)
Самостійна робота	5+5 балів		5+5 балів	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	
Підсумковий контроль	Залік			

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні (базові):

1. Зернецька О. В. Глобальна комунікація: монографія. К.: Наукова думка, 2017. 350 с.
2. Карпчук Н. П. Міжнародна інформація та суспільні комунікації : навч. посіб. для студ. закл. вищ. освіти / Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2018. 514 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/14600>
3. Терещук В. І. Політичні проблеми розвитку глобальної медійної системи в постбіполярний період : монографія. К.: Таксон, 2019. 350 с.
4. Чічановський А. А., Старіш О. Г. Інформаційні процеси в структурі світових комунікаційних систем: підручник / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут журналістики. К.: Грамота, 2010. 568 с.
5. Emery E. The Press and America. An Interpretative History of the Mass Media. Engwoods Cliffs, NJ: Prentice Halls, 1972. 788 p. URL: <https://archive.org/details/pressamericainte0003emer/page/n9/mode/2up>

Додаткові:

1. Chess, S., & Consalvo, M. (2022). The future of media studies is game studies. *Critical Studies in Media Communication*, 39(3), 159-164. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15295036.2022.2075025>
2. Comparing Media Systems Beyond the Western World / Ed. by Daniel C. Hallin and Paolo Mancini. Cambridge, 2012.
3. Dhiman, D. B. (2022). Artificial Intelligence and Voice Assistant in Media Studies: A Critical Review. Available at SSRN 4250795. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4250795
4. Downing D. Internationalizing media theory: transition, power, culture. London : Sage, 1996.
5. Gilardi, F., Gessler, T., Kubli, M., & Müller, S. (2022). Social media and political agenda setting. *Political Communication*, 39(1), 39-60. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10584609.2021.1910390>
6. Gross P. Between reality and dream: Eastern European media transition, transformation, consolidation and integration // *East European politics and societies*. – 2004. – № 18 (1). – P. 110–131.
7. Kaluža, J. (2023). Far-reaching effects of the filter bubble, the most notorious metaphor in media studies. *AI & SOCIETY*, 38(4), 1391-1393. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s00146-022-01399-x>
8. Leopoldina Fortunati. 2005. "Mediatization of the Net and Internetization of the Mass Media." *Gazette* 67 (1): 27–44.
9. Loos, E., & Ivan, L. (2022). Not only people are getting old, the new media are too: Technology generations and the changes in new media use. *New media & society*,

14614448221101783.

URL:

<https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/14614448221101783>

10. Machill, M., Beiler, M., & Fischer, C. (2006). Europe-topics in Europe's media: The debate about the European Public Sphere: A meta-analysis of media content analyses. *European Journal of Communication*, 21(1), 57-88. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0267323106060989>
11. Mohammed, W. F. (2022). Bilchiinsi philosophy: Decolonizing methodologies in media studies. *Review of Communication*, 22(1), 7-24. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15358593.2021.2024870>
12. Sparks, C. (2005). Media theory after the fall of European communism: Why the old models from East and West won't do any more. In *De-Westernizing media studies* (pp. 29-42). Routledge. URL: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780203981764-5/media-theory-fall-european-communism-colin-sparks>
13. Tosoni, S., Mascheroni, G., & Colombo, F. (2022). A Media-Studies Take on Social Robots as Media-Machines // *Homane Robotics. A Multidisciplinary Approach towards the Development of Humane-Centered Technologies*. P. 266–285.